

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti 2025 (izobraževanje učiteljev in pouk romščine)

Strokovno-razvojna naloga: Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke drugih narodnosti

Financer: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje Republike Slovenije

Št. Pogodbe: C3350-25-431005

Izvajalec: Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana

Vodja: dr. Sabina Zorčič

Skrbnik naloge na MIZŠ: Bronka Straus

To delo je licencirano pod CC BY 4.0.

Ljubljana, januar 2026

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Kazalo

Vsebina

Kazalo.....	2
Uvod.....	2
Izobraževanje in promocija.....	3
Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine	4
Delo v šolskem letu 2024/2025 (januar – junij 2025)	4
Primer učnega lista v Dolenjski romščini.....	16
Primer učnega lista v Prekmurski romščini.....	17
Hospitacije pri pouku v koledarskem letu 2025	18
Delo v šolskem letu 2024/2025 (september – december 2024)	18
Analiza napredovanja romskih otrok na OŠ Metlika v zadnjih šestih letih.....	23
Raziskovalno delo v koledarskem letu 2025	25
Zaključek letnega poročila in načrtovana realizacija za naprej	28
Viri in literatura	29

Uvod

Delo na strokovno-razvojni nalogi Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za učence drugih narodnosti poteka v več ločenih delovnih sklopih, ki pa so vsebinsko in časovno med seboj tudi povezani. Poleg v pričujočem poročilu opisanih vsebin so v strokovno-razvojno nalogo vključene tudi vsebine, opisanih v ločenih poročilih: tj. poučevanje madžarščine izven dvojezičnega območja ter **Dopolnilni pouk maternih jezikov (nemščina, albanščina, makedonščina, srbščina, ruščina, bosanščina, ukrajinščina, francoščina in hrvaščina) in kulture otrok drugih narodnosti**. V pričujočem poročilu se omejujemo na dva sklopa omenjene strokovno-razvojne naloge, in sicer:

- 1) **Promocija dela na strokovno-razvojni nalogi ter izobraževanje:** gre za izvajanje dejavnosti, ki se navezujejo na predstavitve delovanja in vsebine strokovno-raziskovalne naloge zainteresirani in širši javnosti. Poleg izvajanja raziskovanja vsebine spada v ta delovni sklop tudi strokovno izobraževanje deležnikov, še posebej v okviru letnega strokovnega srečanja vseh sodelujočih učiteljev.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

- 2) Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine: - nadaljevanje uvajanja dopolnilnega pouka romščine ter strokovna podpora/poročilo o spremljavi, pogodbe z učitelji, strokovnjaki

Izobraževanje in promocija

Na Inštitutu za narodnostna vprašanja smo 29.5.2025 izvedli strokovno srečanje na temo Igra pri jezikovnem pouku. Po lanskem srečanju, na katerem smo se posvečali pomenu večjezičnosti, učenja več jezikov in ohranjanja večjezičnosti pri dvo-/večjezičnih otrocih, smo na letošnjem gostili uveljavljeno profesorico s področja didaktike jezika. Izr. prof. dr. Meta Lah. Po uvodnih pozdravih in predstavitvi dela na nalogi s strani INV, se je prof. Lah v uvodnem delu delavnice na kratko dotaknila teoretičnih osnov, pri čemer se je oprla na dela domačih in tujih strokovnjakov. Razmislek je tekel o vlogi igre v šolskem prostoru, primernosti igre za različne starostne skupine učencev, prednostih in slabostih uporabe igre pri jezikovnem pouku ter nagradah in kaznih. Posvetili smo se tudi funkciji, ki jo ima igra pri tvorjenju skupine in motivaciji. V drugem delu smo praktično preizkusili igre za utrjevanje različnih jezikovnih znanj in zmožnosti: slovnice, besedišča, izgovorjave, ustnega in pisnega razumevanja ter ustnega in pisnega sporočanja. Po posamezni igri je sledila refleksija o primernosti igre za ciljne skupine udeleženk_cev. Ob tem smo spoznali različne pripomočke za igro (kocke, karte, ...). Ob kavi in prigrizku je sledila diskusija udeležencev na podlagi novih informacij in izmenjava dobrih praks. Delavnica je potekala v slovenščini, udeleženske_ci so se lahko odzivali tudi v drugih jezikih. Srečanje je bilo hibridno. V živo se je srečanja udeležilo 18 prijavljenih učiteljev in učiteljic, ki poučujejo srbsščino (11), ruščino (1), ukrajinščino (3), romščino (1), madžarščino (1), slovenščino (1). Šest udeleženk pa je sodelovalo on-line (makedonščina(1), ukrajinščina(4), srbsščina (1)). Izdali smo 24 potrdil o udeležbi. Odzivi so bili nadvse pohvalni, očitno je, da je tema in način izvedbe zelo pritegnil izvajalce pouka.

23. in 24. oktobra je bila v Rimu na Univerzi Roma TRE mednarodna konferenca *Bridging Voices in Plurilingual Education: Policies, Research and Practices*, na kateri je dr. Sabina Zorčič predstavila prispevek z naslovom ***Vernaculars in Education Systems (The Case***

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

of Roma Children in Slovenia). Gre za predstavitev dela na programu uvajanja romščine v Sloveniji in predstavitev testiranja otrok v kompetenci v njihovem prvem (romščina) in drugem jeziku (slovenščina). Na konferenci so bile predstavljene večjezične (didaktične) prakse iz različnih, predvsem evropskih kontekstov. Povzetki na voljo tu:
<https://drive.google.com/file/d/1t-9jS3M5rF7GnJoiI7Z1dRpGoTVYzsp2/view> .

Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka materinščine

Na OŠ Metlika in OŠ Franceta Prešerna Črenšovci se je v koledarskem letu 2025 nadaljevalo izvajanje dopolnilnega pouka romskega jezika in kulture (del šolskega leta 2024/25 in del šolskega leta 2025/2026). INV je usmerjal in koordiniral delo učiteljic, ki sta na omenjenih šolah tudi zaposleni (kot romski pomočnici v minimalnem deležu, saj šole zaradi slabega finančnega ovrednotenja dela romskih pomočnikov iščejo druga delovna mesta v okviru sistematizacije, npr. učitelj v podaljšanem bivanju itd.). Komunikacija z izvajalkama je potekala neprestano telefonsko ali preko elektronske pošte. Izvajalki sta redno oddajali poročila dela.

Delo v šolskem letu 2024/2025 (januar – junij 2025)

Na obeh šolah se je v januarju nadaljeval pouk romščine v skladu z določili razpisa MVI za dopolnilni pouk maternih jezikov in kulture otrok drugih narodnosti.

Na **OŠ Metlika** je v šol. letu 2024/2025 pouk romščine obiskovalo 39 učencev, ki so bili razvrščeni v tri skupine: 1. razred (13 učencev), 2. razred (11 učencev) in 3. - 6. razred (15 učencev). V prvih šestih mesecih leta 2025 je bila obravnavana vsebina v romskem jeziku, prilagojena starostnim skupinam, sledeča:

JANUAR

1. razred: obravnava časovnih prislovov "najprej", "kasneje" in "najkasneje" (jezik in opis sveta: učenci razumejo pomen pojmov "najprej", "kasneje" in "najkasneje" ter jih uporabljajo v romskem jeziku pri opisovanju zaporedja dogodkov); geometrijska telesa (jezik in matematika: učenci prepoznajo in poimenujejo osnovna geometrijska telesa ter se naučijo razvrščati telesa glede na obliko); računanje do 5 (jezik in matematika: učenci razumejo in pravilno izvajajo seštevanje in odštevanje števil do 5); nasprotja (jezik in opis sveta: učenci spoznajo in prepoznajo besede z nasprotnimi pomeni ter jih uporabljajo v stavkih romskega jezika); prostori in pohištvo v hiši (jezik in

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

opis sveta: učenci spoznajo prostore in pohištvo v hiši, jih poimenujejo v romskem jeziku ter pravilno razvrstijo pohištvo v ustrezne prostore), Tolstojeva pravljica Repa velikanka (jezik in literatura: učenci skozi pogovor in obnovo zgodbe v romskem jeziku spoznajo vsebino pravljice Repa velikanka).

2. razred: računanje do 100 (jezik in matematika: učenci štejejo, zapišejo in berejo števila do 100 v romskem jeziku, razlikujejo desetiške enote in razumejo odnose med njimi); računanje do 100 (jezik in matematika: učenci razumejo in uporabljajo razčlenjevanja števil pri računskih operacijah seštevanja in odštevanja do 100); razvoj rastlin (jezik in naravoslovje: učenci spoznajo osnovne pogoje, ki so potrebni za rast rastlin, in razumejo postopek, kako iz semena zraste nova rastlina); opis živali (jezik in opis sveta: učenci se naučijo opisati žival v romskem jeziku, s poudarkom na opisu mačke in njenih značilnostih).

3.-6. razred: poštevanka števila 2 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 2 in večkratnike števila 2); poštevanka števila 4 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 4 in večkratnike števila 4); poštevanka števila 10 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 10 in večkratnike števila 10); poštevanka števila 5 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 5 in večkratnike števila 5).

FEBRUAR

1. razred: Svetovni dan mokrišč (jezik in okolje: učenec v romskem jeziku spozna mokrišča, njihove značilnosti in pomen za naravo); slovenski kulturni praznik (jezik in družba: učenec v romskem jeziku spoznajo pomen kulturnega praznika in njegovo povezavo s Francetom Prešernom); pravljica Medved in miška (jezik in literatura: učenci spoznajo pravljico v romskem jeziku); Valentinovo (jezik in družba: učenci v romskem jeziku spoznajo pomen ljubezni, prijateljstva in medsebojne prijaznosti); mednarodni dan maternega jezika (jezik in kultura: učenci so spoznali slikanico v romskem jeziku "Ledoskari sviča" ter pomen mednarodnega dneva maternega jezika); pust in maškare (jezik in kultura: učenci v romskem jeziku spoznajo pomen pusta, običaje, ki spremljajo pustne praznike).

2. razred: slovenski kulturni praznik (jezik in družba: učenec v romskem jeziku spoznajo pomen kulturnega praznika in njegovo povezavo s Francetom Prešernom); Valentinovo (jezik in družba: učenci v romskem jeziku spoznajo pomen ljubezni, prijateljstva in medsebojne prijaznosti); mednarodni dan maternega jezika (jezik in kultura: učenci so spoznali slikanico v romskem jeziku "Ledoskari sviča" ter pomen mednarodnega dneva maternega jezika).

3.-6. razred: poštevanka števila 3 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 3 in večkratnike števila 3); poštevanka števila 6 (jezik in matematika: učenci v romskem

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

jeziku spoznajo množenje s številom 6 in večkratnike števila 6); poštevanka števila 8 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 8 in večkratnike števila 8).

MAREC

1. razred: slikanica Punčkin nos (jezik in literatura: učenci v romskem jeziku spoznajo slikanico in razvijajo govorne spretnosti ter sposobnost pripovedovanja na podlagi ilustracij), dan žena (jezik in družba: otroci v romskem jeziku spoznava pomen praznika, ki ga praznujemo 8. marca); Orffova glasbila (jezik in glasba: učenci v romskem jeziku poimenujejo Orffove inštrumente, spoznajo tehniko igranja za nekatere Orffove inštrumente in raziskujejo zvočnost inštrumenta), stari predmeti (jezik in opis sveta: učenci v romskem jeziku spoznajo stare predmete, njihovo uporabo in materiale, iz katerih so bili narejeni); računam do 10 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku utrjujejo seštevanje in odštevanje do 10); pomlad (jezik in narava: učenci spoznajo značilnosti pomladi skozi opazovanje in pogovor v romskem jeziku); materinski dan (jezik in družba: otroci v romskem jeziku spoznava praznik - materinski dan); prikazi podatkov (jezik in matematika: učenec zna zbrati in organizirati podatke ter jih na pregleden način predstaviti in prebrati v romskem jeziku); predhodnik in naslednik (jezik in matematika: učenci razumejo pojma predhodnika in naslednika ter se naučijo pravilno določiti in povezati številke v zaporedju).

2. razred: kmetija skozi letne čase (jezik in narava: učenci v romskem jeziku spoznajo letne čase in opravila na kmetiji ter jih znajo povezati z značilnostmi posameznega obdobja); Gregorjevo in slikanica »O črnem tičku in beli ptičici« (jezik, literatura in družba: otroci v romskem jeziku spoznava praznik Gregorjevo iz Prazničnega leta Slovencev); pomlad ter branje slikanice »Zvonček in stržek« (jezik, literatura in narava: učenci spoznajo značilnosti pomladi skozi opazovanje, branje in pogovor v romskem jeziku); materinski dan (jezik in družba: otroci spoznava praznik materinski dan v romskem jeziku).

3.-6. razred: dan žena (jezik in družba: otroci spoznava pomen praznika, ki ga praznujemo 8. marca, in se seznani z njim tudi v romskem jeziku);); poštevanka števila 7 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 7 in večkratnike števila 7); pomlad in branje slikanice »Ježkov dom« (jezik, literatura in narava: učenci prepoznava in opisujejo značilnosti pomladi, razvijajo jezikovno izražanje ter poglobljajo svojo povezanost z naravo skozi pogovor, branje in ustvarjalne dejavnosti); poštevanka števila 9 (jezik in matematika: učenci v romskem jeziku spoznajo množenje s številom 9 in večkratnike števila 9).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

APRIL

1. razred: Dan Romov (jezik, družba in kultura: učenec razume pomen praznovanja dneva Romov ter spozna simboliko romske zastave), seštevam in odštevam (jezik in matematika: učenec razume pomen seštevanja in odštevanja do 10, zna računati z uporabo konkretnih pripomočkov ter v romskem jeziku ustno in pisno izraža rešitve računov); opis osebe (jezik: učenci so spoznali kako opisujemo osebo v romskem jeziku); vzorci (jezik, okolje, matematika: učenec prepozna, nadaljuje in oblikuje enostavne vzorce z geometrijskimi liki ter pri tem razvija sposobnosti opazovanja, logičnega mišljenja, ustvarjalnosti in se izraža v romskem jeziku); razlikovanje inštrumenta po barvi tona (jezik in glasba: učenec razvija prostorsko, časovno, vizualno, slušno in telesno predstavo skozi poslušanje in gibanje ob zvokih instrumentov); moje telo (jezik in narava: učenci poimenujejo osnovne dele telesa, jih pokažejo in povedo, kaj z njimi počnemo. Ob tem spoznajo izraze v romskem jeziku ter primerjajo dele telesa pri sebi in sošolcih).

2. razred: števila – subitacija oz. hitro prepoznavanje (jezik in matematika: učenec razvija sposobnost subitacije, spoznava relacije med števili (več, manj, enako, mnogo) ter se izraža v romskem jeziku); Dan Romov (jezik, družba in kultura: učenci spoznajo romsko kulturo, pomen romske zastave, praznovanje svetovnega dneva Romov in uživajo ob romski glasbi ter plesu); opis mačke (jezik: učenci so spoznali kako opisujemo živali v romskem jeziku); skrb za čistočo telesa (jezik, narava in družba: učenci spoznajo pomen redne osebne higiene, poimenujejo pripomočke za higieno v romskem jeziku ter obnovijo osnovne navade za skrb za čistočo telesa).

3.-6. razred: poštevanka (jezik in matematika: učenec utrjuje in ponavlja množenja, obenem preverja razumevanje matematičnih konceptov in izražanje v romskem jeziku); polje in vrt (jezik in okolje: učenci pri pouku v romskem jeziku spoznajo značilnosti polja in vrta, vrtnin in poljščin ter orodja, ki jih pri delu uporabljamo); deljenje naravnih števil (jezik in matematika: učenec utrjuje in ponavlja deljenje, obenem preverja razumevanje matematičnih konceptov in izražanje v romskem jeziku); litri in decilitri (jezik, matematika, okolje: učenec spoznava merske enote za opis sveta in izražanje v romskem jeziku).

MAJ

1. razred: pravljica Saprarniška (jezik: učenci spoznajo vsebino pravljice in preko pogovora v romskem jeziku izrazijo svoje misli, občutke in razumevanje zgodbe); pomlad (jezik, narava in okolje: učenci spoznajo značilnosti pomladi skozi poslušanje pravljice, pogovor v romskem jeziku in likovno-gibalne dejavnosti); odpadki in reciklaža (jezik, okolje in družba: učence se v romskem jeziku ozaveščajo o pomenu ločenega zbiranja odpadkov ter pravilnem ravnanju z njimi ter posledičnem varovanjem in

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

ohranjanjem okolja); igra in igrače (jezik: učenci v romskem jeziku razvijajo govorne sposobnosti z opisovanjem svojih najljubših igrač); vreme (jezik in narava: učenci spoznajo vremenske pojave v romskem jeziku: sonce, dež, sneg, oblaki, veter); šola v naravi – opazovanje narave v okolici šole (jezik in narava: učenci v romskem jeziku razvijajo besedni zaklad s področja narave (poimenovanje živali - gosenic, metuljev in drugih žuželk, rastlin, delov rastlin, okolja) in opisujejo svoja opažanja); piktogrami (jezik, okolje in družba: učenci v romskem jeziku spozna vlogo, pomen in namen piktogramov v okolju); števila do 20 (jezik, okolje in matematika: učenec v romskem jeziku šteje do 20 naprej in nazaj ter prepozna števila do 20).

2. razred: Sejemo in sadimo (jezik, narava in okolje: učenci znajo v romskem jeziku razložiti razliko med sejanjem in saditvijo ter naštet živiljenjske potrebe rastlin in semen); poklici (jezik in družba: učenci v romskem jeziku spoznajo različne poklice in razumejo pomen posameznega poklica), Mamka Bršljanka (jezik: učenci razvijejo sposobnost razumevanja prebranega besedila v romskem jeziku ter odgovarjanja na vprašanja v zvezi z zgodbo); Medved in Klavir (jezik: učenci razvijejo sposobnost razumevanja prebranega besedila in v romskem jeziku odgovarjanja na vprašanja v zvezi z zgodbo).

3.-6. razred: neenačbe (jezik in matematika: učenec spoznava relacije med števili (več, manj, enako, mnogo) ter se izraža v romskem jeziku); enačbe (jezik in matematika: učenec reši preproste enačbe, krepki jasno matematično izražanje, utrjuje romski jezik in razumevanje prebranega), odpadki in reciklaža (jezik, okolje in družba: učence se v romskem jeziku ozaveščajo o pomenu ločenega zbiranja odpadkov ter pravilnem ravnanju z njimi ter posledičnem varovanjem in ohranjanjem okolja); prosti čas (jezik in družba: učenec v romskem jeziku ugotavlja razlike med delom, počitkom in prostim časom ter primerja delavnik in prosti čas).

JUNIJ

1. razred: dan in noč (jezik, narava in okolje: učenec v romskem jeziku sodeluje pri pogovoru o menjavanju dneva in noči ter spoznava značilnosti dneva in noči); Mavrična ribica (jezik: učenci spoznajo zgodbo o Mavrični ribici in razvijajo ustvarjalnost skozi umetniško izražanje); čutila (jezik in narava: učenec doživlja posamezno čutilo – vid, sluh, voh, okus in tip, preizkuša jih in o svojih občutkih govori v romskem jeziku); živali na kmetiji (jezik, narava in okolje: učenci spoznajo živali na kmetiji in njihova bivališča v romskem jeziku. Naučijo se razvrščati živali po različnih lastnostih, kot so perje, dlaka, število nog, barva in velikost); moj dom (jezik, okolje in družba: učenci spoznajo različne prostore v hiši in njihovo funkcijo ter znajo v romskem jeziku poimenovati in opisati različne prostore v hiši); poletje (jezik in narava: učenci spoznajo značilnosti poletja in izboljšajo razumevanje preprostega besedila ter razvijajo govor v romskem jeziku); sladoled (jezik in družba: učenci spoznajo,

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

kako si lahko doma pripravijo sladoled, se seznani s sladolednimi junaki ter razvijajo domišljjsko zmožnost izražanja v romskem jeziku, obisk slaščičarne, kjer jih prijazno sprejme slaščičar in jim razloži, kako pripravljajo sladoled, katere aparate pri tem uporabljajo, kakšne sestavine potrebujejo in katere okuse ponujajo. Vsak učenec si izbere svoj najljubši okus sladoleda in se z njim posladka).

2. razred: čustva (jezik, narava in družba: učenci prepoznajo osnovna čustva, se naučijo, kako jih lahko izrazijo tudi v romskem jeziku, ter razumejo, da je normalno, da se različna čustva pojavljajo v različnih situacijah); Miško hoče pobegniti (jezik in družba: učenci spoznajo slikanico v romskem jeziku ter razvijajo čustveno razumevanje in izražanje ljubezni do svojih bližnjih); poletje (jezik in narava: učenci spoznajo poletje, izboljšajo govor in izražanje v romskem jeziku ter se učijo sodelovati in uživati v učenju skozi ustvarjalne dejavnosti); sladoled (jezik in družba: učenci spoznajo, kako si lahko doma pripravijo sladoled, se seznani s sladolednimi junaki ter razvijajo domišljjsko zmožnost izražanja v romskem jeziku, obisk slaščičarne, kjer jih prijazno sprejme slaščičar in jim razloži, kako pripravljajo sladoled, katere aparate pri tem uporabljajo, kakšne sestavine potrebujejo in katere okuse ponujajo. Vsak učenec si izbere svoj najljubši okus sladoleda in se z njim posladka).

3.-6. razred: krog in krožnica (jezik, okolje in matematika: učenec razume, kaj je krog in kaj je krožnica. Nauči se pravilno poimenuje in označi dele kroga in krožnice v romskem jeziku. Prav tako zna narisati krog in krožnico ter uporablja šestilo in ravnilo); koti (jezik in okolje: učenec razlikuje prave, tope in ozke kote ter to znanje izraža v romskem jeziku. Spoznava pojem velikosti kota in zna primerjati kote po velikosti brez merjenja); poletje sončka (jezik, narava in družba: učenci spoznajo značilnosti poletja, izboljšajo bralno razumevanje in besedišče v romskem jeziku ter skozi igro in obisk slaščičarne doživijo poletje na zabaven in praktičen način).

Na **OŠ Franceta Prešerna v Črenšovcih** je bilo v šolskem letu 2024/25 prijavljenih 9 otrok v eni skupini (1.-3.razred). Pouk je potekal sočasno v slovenščini in romščini. Obravnavali so naslednje teme:

JANUAR

Moj dom/bivališča ljudi (Pogovarjajo se o različnih vrstah bivališč, v katerih ljudje živijo, predstavijo različne oblike stanovanjskih objektov, kot so hiše in stanovanja, ter poimenujejo njihove značilnosti.); **Prostori v moji hiši** (Vsak učenec predstavi in opiše svoj dom, pri čemer posebej opiše prostore, ki se v njem nahajajo, skupaj poimenujejo predmete in prostore v hiši.); **Življenje nekoč** (Pogovorijo se o domovih v preteklosti ter primerjamo način življenja nekoč in danes. Razpravljajo o

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

spremembah skozi čas: bivalni pogoji, gradbeni materiali in razporeditev prostorov v hišah. Ogledajo si fotografije starih hiš ter jih primerjamo z domovi, v katerih učenci živijo danes. Analizirajo razlike v velikosti, obliki, funkcionalnosti in načinu uporabe posameznih prostorov. Posebno pozornost namenijo aktivnostim, ki so se v določenih prostorih odvijale nekoč in danes); **Življenje Romov nekoč** (Pogovorijo se o načinu življenja Romov v preteklosti. Razložijo pojem nomadskega življenja ter raziskujejo razloge, zakaj so Romi nekoč živeli na tak način. Učenci spoznavajo značilnosti nomadskega načina življenja, vključno z oblikami bivališč, vsakodnevnimi opravili ter pomenom skupnosti in družinskih vezi. Ob tem se seznanjajo s svojo lastno kulturo ter jo primerjajo z današnjim načinom življenja. Pojme, povezane z nomadskim življenjem, poimenujejo tako v slovenskem kot tudi v romskem jeziku, s čimer spodbujamo jezikovno raznolikost in kulturno zavest.); **Moj dan doma** (Opišejo dejavnosti, ki potekajo v njihovem domu, ter predstavijo vsakodnevno življenje svoje družine. Na kratko opišejo, s čim se ukvarjajo njihovi starši in drugi družinski člani, kot so babica, dedek, teta, stric, sestra ali brat. Ob tem razmišljajo o različnih vlogah in zadolžitvah posameznih članov družine. Vsak učenec tudi pove, kaj običajno počne, ko pride domov iz šole. Skupaj poimenujejo različne aktivnosti in družinske člane.); **Moj prosti čas** (Pogovorijo se o njihovem prostem času in o pomenu njegovega pravilnega razporejanja. Poudarijo, kako je pomembno najti ravnotežje med sprostitvijo, igro in šolskimi obveznostmi. Spregovorijo o tem, kako si organizirati čas tako, da ostane dovolj časa za opravljanje domačih nalog, urejanje šolskih potrebščin ter za druge odgovornosti. Ob tem se učence spodbuja k razmisleku o svojih navadah in načinih preživljanja prostega časa, skupaj poimenujejo različne pristočasne dejavnosti.); **Živali na kmetiji** (Naštejejo živali, ki jih poznajo, in jih skupaj poimenujejo tako v slovenskem kot tudi v romskem jeziku. Posebej se osredotočijo na živali, ki živijo na kmetiji, ter jih podrobneje opišejo – njihove značilnosti, vlogo na kmetiji in način življenja. Ogledajo si izobraževalni posnetek o domačih živalih, ki učencem omogoča boljše razumevanje njihovega pomena ter odnosa človeka do njih.); **Hišni ljubljenci** (Vsak učenec pove ali ima doma hišnega ljubljencega in ga, če ga ima, podrobneje predstavi ter opiše. Razloži, kako zanj skrbi, kakšne so njegove potrebe in kako preživljata čas skupaj. Skupaj naštejejo živali, ki jih ljudje najpogosteje izberejo za hišne ljubljence, ter jih poimenujejo. Ogledajo si izobraževalne posnetke o hišnih ljubljencih, s čimer učenci pridobijo dodatno znanje o skrbi za živali in njihovem pomenu v življenju ljudi. S tem spodbujajo jezikovno raznolikost, širjenje besednega zaklada ter razvoj odgovornosti in empatije do živali.).

FEBRUAR

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Igra spomin (utrjevanje besedišča), **8. februar-Kulturni praznik** (Pogovorijo se o kulturnem prazniku in njegovem pomenu za slovenski narod. Razložimo, zakaj je ta dan pomemben za ohranjanje in praznovanje slovenske kulture, zgodovine in umetnosti. Ogledamo si film o Francetu Prešernu, kjer spoznamo njegove dosežke, življenje in vpliv na slovensko literaturo. V romščini ga nato opišejo, vključujoč njegove značilnosti in izgled, s čimer učenci širijo svojo jezikovno in kulturno zavest v obeh jezikih.); **Socialne igre v romščini** (utrjevanje besedišča); **Valentinovo** (Pogovorijo se o pomenu praznovanja dneva zaljubljenecv. Učenci razumejo, da je ta dan posvečen zaljubljenecem in da na ta dan svoji ljubljene osebi izkazujemo pozornost ter ji podarimo nekaj malega v znak ljubezni. Poskušajo poimenovati ta dan v romskem jeziku in ugotovijo, da posebnega poimenovanja ni. Zato poimenujemo simbole tega dne, kot so srce (v romščini "*voudji*"), ljubezen (v romščini "*kamibe*"), roža (v romščini "*bukreta*") in "rad/a te imam" (v romščini "*kaumaf tut*"). Skupaj izdelajo srce iz papirja kot simbol tega dne, pri tem pa učenci utrjujejo besedišče v obeh jezikih in spodbujajo kreativnost); **Opišem se** (Učenci se naučijo povedati, kako izgledajo, katere so njihove najpomembnejše lastnosti. Vsak učenec poskuša v romskem jeziku opisati sebe – svoje ime, starost, barvo las, oči, kaj rad/a počne in katere so njegove najljubše stvari. S tem se učence spodbuja k uporabi romskega jezika za osebno izražanje. Poimenujemo različne lastnosti in lastnosti telesa v slovenskem in romskem jeziku, da utrdimo besedišče in jezikovno raznolikost v razredu); **Ponovimo** (Učenci se postavijo v vlogo učitelja. Vsak izmed njih ima priložnost, da za 5 minut prevzame vlogo učitelja in sprašuje ostale učence o tem, kaj so se do sedaj naučili. S tem so ponovili ključne teme, kot so poimenovanje različnih predmetov, prostorov, živali, poklicev, opravil in praznovanj v slovenskem in romskem jeziku. Poleg tega so ponovili tudi osebno predstavitev, kjer so spregovorili o sebi – svojem imenu, starosti, videzu in hobijih. Ta dejavnost je pomagala učencem utrditi znanje, razvijati jezikovne spretnosti ter pridobiti samozavest pri uporabi obeh jezikov).

MAREC

Prebujanje narave (Učenci spoznavajo besede, povezane s pomladjo, kot so drevesa, cvetlice, ptice in vreme. Opazujejo slike pomladne pokrajine in poimenujejo elemente v romskem jeziku. Otroci zapišejo izraze, kot so "trava" (*čaur*), "drevo" (*kaš*) in "veter" (*bvdjal*). Svoje znanje preizkusijo na učnem listu.); **Dan žena** (Pogovarjajo se o pomenu tega praznika ter ob tem spoznajo, kako izrazijo besede, povezane z družino in praznovanjem. Otroci izdelajo voščilnice za svoje mame in babice ter se naučijo romskih izrazov za ljubezen, spoštovanje in zahvalo. Naučijo se, da se »mama« v romskem jeziku reče "*daj*" in »roža« "*bukreta*". Učenci sodelujejo z veseljem in ponosno predstavljajo svoje izdelke.); **Pomladna opravila** (Pogovarjajo se o delu na vrtu, sajenju rastlin in čiščenju narave. Otroci

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

opisujejo, kaj pomagajo narediti doma, naučijo se besed za orodja, kot so "lopata" (*lopauta*) in "grablje" (*grabdja*) ter opisov narave, "trava raste" (*čaur bardjul*) in "sonce sije" (*kham svetinel*). Svoje znanje uporabijo pri reševanju učnega lista.); **Znanilci pomladi** (Pogovarjajo se o prvih cvetlicah, pticah in vremenskih spremembah. Učenci narišejo pomladne cvetlice in pod vsako napišejo ime v romskem in slovenskem jeziku. Primerjajo oba jezika. Opazijo, da nekatere cvetlice (zvonček, žafran, narcisa, trobentica) poimenujemo enako.); **Materinski dan** (Otroci se naučijo poimenovati družinske člane v romskem jeziku in izraziti lepe misli za svoje mame. Izdelajo šopek rož iz papirja, ki so ga na ta dan podarili svojim mamicam. Posebej smo se posvetili besedam, kot so "hvala" (*parikerav*), "ljubezen" (*kamibe*) in "sreča" (*bas*), igro spomin); **Voda je življenje** (Kapljica potuje: pogovarjajo se o pomenu vode. Učenci spoznajo nove izraze, kot so *paunji* (voda), *brišind* (dež) ter razmišljajo o varčevanju z vodo); **Odpikajmo nasilje** (Posvetijo se temi nenasilja in prijaznosti. Pogovarjajo se o različnih oblikah nasilja, kot so pretep (*mauribe*), grdo govorjenje (*žungaule te vakerele*) in norčevanje (*dilinjipe*). Pogovarjajo se tudi o tem doživljanju žrtev teh dejanj, ter o preprečevanju nasilja med vrstniki).

APRIL

Uvod v romsko kulturo (Pogovor o romski kulturi in običajih. Učenci pripovedujejo o običajih ob rojstvu otroka, poroki, rojstnem dnevu, krstu, smrti, pogrebu ipd. Pripovedujejo tudi o običajih, ki jih poznajo iz naselja, kot je npr. napovedovanje prihodnosti iz kart in kave – običaj vedeževanja); **Dan Romov** (Pogovor o prazniku Romov, zgodovini tega praznika (kdaj je bil ustanovljen, kje in zakaj?). Vsak od otrok je povedal, kaj za njega pomeni ta dan, kako ga praznujejo ali obeležujejo doma in v naselju); **Romska himna** (Predvajajo romsko himno. Pogovor o pomenu, vsebini besedila, kdaj je nastala, zakaj je bila napisana ter nato izbrana za romsko himno. Prav tako se pogovorijo o tem, da je himna lahko v več različicah oz. v različnih narečjih, a je pomen enak); **Zastava in simboli** (Spoznajo romske simbole, pomen barv na romski zastavi in pomen rdečega kolesa, ki je na njej. 11. aprila so na šoli obeležili Svetovni Dan Romov); **Romska noša** (Ogled romskih tradicionalnih oblačil. Evropski muzej romske kulture v Murski Soboti); **Izvor/poreklo Romov** (pogovor o poreklu. Učenci o tem ne vedo prav veliko. Starši se z njimi doma o tem ne pogovarjajo: da izvirajo iz Indije, jih je presenetilo in učiteljici niso verjeli. Ker ne vedo ničesar o Indijcih, jim je učiteljica na spletu poiskala nekaj fotografij in jim razložila, da so oni, njihovi starši, babice in prababice rojeni v Sloveniji, a da so v davnih časih njihovi predniki pred mnogimi leti živeli v Indiji); **Romi v Sloveniji** (pogovor o Romih in romskih narečjih v Sloveniji. Našteli so nekaj romskih naselij in si jih ogledali na spletu); **Romska pravljica Kasandra** (pravljica, napisana v slovenskem in romskem jeziku, pa tudi v madžarščini. Učencem je

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

pravljico prebrala v obeh jezikih (romski, slovenski), pogovorili so se o vsebini in avtorjih, ki izhajajo iz romskega naselja Kamenci, od koder so tudi oni sami. Nekateri izmed njih so že slišali za pravljico in jo že videli, vendar vsebine niso poznali).

MAJ

Poletno sadje (spoznavanje sadja, ki je značilno za poletje, avtohtono in eksotično sadje, omenijo, kaj raste na vrtu, kaj v sadovnjaku in kaj kot grmičevje (jagode, maline, borovnice, breskve, češnje, višnje...); **Poletna zelenjava** (spoznavanje poletne zelenjave, ki se takrat pobira (kumare, paradižnik, paprika ...). Učenci pripovedujejo o domačem vrtu in o tem kaj vse počnejo oz. kakšna opravila vse opravljajo na vrtu); **Prihaja poletje** (pogovor o poletju in značilnostih poletja. Kakšno je vreme? Kaj je še značilno za poletje? Katere živali vidimo med poletjem v naši okolici? Kaj počnejo v poletnem času); **Nevarnosti poletja** (Pogovor o ukrepih, ko so previsoke temperature? Zakaj ni dobro, da se izpostavimo sončnim žarkom? Zakaj nam škoduje, če smo predolgo na soncu? Zakaj je pomembno pitje zadostne tekočine (vode)?); **Prijetna doživetja med poletjem** (vsak učenec pove, kaj počne med poletnimi počitnicami in kako preživlja prosti čas); **Morje, jezero, reka, bazen** (Razlikovanje različnih vrst vode. Učenci pripovedujejo o doživetjih na morju ... o slani vodizakaj je voda v morju slana? Ali je tudi v jezeru voda slana? Ostale značilnosti rek? Katera jezera in reke poznajo? Katera reka je naši okolici?); **Kopališča** (Pogovor o kopališčih, o pravilih na njih? Zakaj? Kaj vse potrebujemo, ko se odpravimo na kopališče? Voda v bazenih?); **Nega in zaščita kože** (Skrb za kožo. Kdaj je pravi čas za uporabo kozmetike oz. ličil za dekleta. Kaj potrebujemo, da zaščitimo kožo pred sončnimi žarki? Kaj se zgodi, če se ne zaščitimo?); **Poletna oblačila in obutev** (Kakšna oblačila potrebujemo za poletje? Kakšna je primerna obutev? Zakaj? Kaj je primerno obleči v poletnem času in kaj lahko oblečemo za v šolo. Velik poudarek na prekratke hlače in majice, ki niso do pasu).

JUNIJ

Je bil v celoti namenjen ponovitvi snovi: (1) Ponovitev učne snovi iz prvega vsebinskega sklopa, ki je zajemal osebno predstavitev, barve ter števila do 20. Poleg tega so se osredotočili tudi na utrjevanje osnovnih matematičnih operacij – seštevanja in odštevanja v okviru do 20. Z različnimi dejavnostmi so preverjali, v kolikšni meri so učenci usvojili in razumeli besedišče, povezano s številkami, barvami, predmeti ter pojmi, ki so jih obravnavali v okviru sklopa. Preverjanje je potekalo na igriv način, kjer so učenci skozi pogovor, igre in naloge pokazali svoje znanje ter aktivno sodelovali pri utrjevanju že osvojenih vsebin. Poseben poudarek so namenili rabi jezika v vsakdanjih situacijah, kar je učencem

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

omogočilo, da snov povežejo s konkretnimi primeri iz življenja; (2) Ponovitev vsebine, ki je obsegala besedišče za poimenovanje sadja in zelenjave, s katerim so se učenci že seznanili v prejšnjih urah. Učenci so aktivno obnavljali izraze za posamezne vrste sadja in zelenjave ter jih povezovali z izrazi za svojo najljubšo hrano. Ponovitev je potekala preko različnih interaktivnih dejavnosti, pri čemer so največ pozornosti namenili sporazumevanju v obliki igre vlog. Učenci so vadili kratke dialoge, v katerih so med seboj izmenjevali informacije o tem, katero hrano imajo najraje, ter pri tem uporabljali pravilne jezikovne vzorce. Na ta način so utrjevali tako besedišče kot tudi osnovne komunikacijske veščine, hkrati pa spodbujali spontano uporabo jezika v simuliranih vsakdanjih situacijah. (3) Ponovitve sadja in zelenjave, poseben poudarek so namenili tudi obnavljanju osnovnih pozdravov in vljudnostnih izrazov, ki so ključni za vsakdanje sporazumevanje. Učenci so na sproščen in igriv način vadili ustrezno rabo pozdravov v različnih situacijah ter se urili v uporabi vljudnostnih fraz, kot so prosim, hvala, oprostite in podobno. Poleg tega so ponovili tudi besedišče, povezano s poimenovanjem družinskih članov in delov telesa. Učenci so to vsebino utrjevali predvsem skozi igro, kar jim je omogočilo aktivno vključevanje in večjo motivacijo za učenje. Učna ura je bila zasnovana tako, da so učenci skozi igro in ponavljanje krepili svoje govorne spretnosti ter utrjevali osnovne izraze na način, ki jim je blizu in razumljiv; (4) Preko igre pantomime so ponovili besedišče, povezano z živalmi ter z različnimi opravili, ki jih učenci prepoznajo iz vsakdanjega življenja – tako iz domačega okolja kot tudi iz šole. Učenci so se na igriv način spomnili poimenovanj za različne živali (npr. pes, mačka, krava, konj, ptica) in jih ponazarjali z gibi, medtem ko so ostali ugibali, za katero žival gre. Poleg tega so vadili tudi izraze, povezane z vsakodnevnimi opravili (npr. pospravljati, kuhati, pisati, brati, risati), pri čemer so učenci preko gibanja ponazarjali dejavnosti, ostali pa so jih skušali pravilno poimenovati. S tovrstnim pristopom so ne le utrjevali besedišče, temveč tudi spodbujali sodelovanje, komunikacijo in opazovanje v skupini. Igra je omogočila vključevanje vseh učencev ter sproščeno in motivacijsko naravnano učno okolje; (5) Spomnili so se tudi na teme, povezane z domom in vsakdanjim življenjem. Učenci so obnovili besedišče za prostore v stanovanju (npr. kuhinja, kopalnica, dnevna soba, spalnica), pohištvo ter vsakodnevna opravila, ki jih opravljamo doma. Na ta način so povezali znanje, ki so ga pridobili skozi celo leto, in ga smiselno vključili v vsakdanje situacije. Učenci so utrjevali sporazumevalne spretnosti in besedišče, ki jim bo koristilo v realnih življenjskih okoliščinah; (6) Ponovitev značilnosti letnih časov. Učenci so obnovili besedišče, povezano z vremenom, naravnimi spremembami ter dejavnostmi in opravili, ki so značilni za posamezen letni čas. Poseben poudarek so namenili poletju – aktivnostim na prostem, počitniškim dejavnostim ter priljubljenim krajem, kjer otroci preživljajo proste dni. V drugem delu ure so učenci na ustvarjalen način predstavili svoja pričakovanja in načrte za prihajajoče poletne počitnice. Opisovali so, kako in s

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

kom jih bodo preživel, kam se bodo odpravili ter katere aktivnosti si želijo početi. S tem so na sproščen način utrjevali rabo preteklih in prihodnjih časov ter osebno izražanje v romskem jeziku. Učna ura je potekala v prijetnem vzdušju, ki je spodbujalo govor, izmenjavo izkušenj in povezovanje učenčevega vsakdana z učno snovjo; (7) Ponovitev praznikov, ki so jih spoznali tekom šolskega leta. Učenci so obnovili znanje o različnih državnih, verskih in tradicionalnih praznikih, pri čemer so se osredotočili na pomen in običaje, povezane z njimi. Poseben poudarek so namenili prihajajočemu prazniku, 25. juniju – Dnevu državnosti. O njem smo se pogovorili bolj poglobljeno, pri čemer so učenci spoznali zgodovinski kontekst in razlog, zakaj je ta dan tako pomemben za Slovenijo. Razprava je omogočila, da so učenci izrazili svoje mnenje o pomenu državnosti, domoljubja ter vrednotah, ki jih praznik simbolizira. S to ponovitvijo smo utrdili tako vsebinsko znanje kot tudi razvoj splošne kulturne ozaveščenosti med učenci, hkrati pa jih spodbudili k razmišljanju o pomenu narodnih praznikov v sodobni družbi; (8) Sproščena ponovitvena ura, v kateri so združili različne vsebine, obravnavane skozi šolsko leto. Učenci so sodelovali v kvizu, kjer so odgovarjali na vprašanja o barvah, številih, živalih, praznikih, letnih časih, družinskih članih ter vsakdanjih dejavnostih. Kviz je potekal v dveh skupinah, kar je spodbujalo sodelovanje, medsebojno pomoč in krepitev socialnih veščin. Učenci so na zabaven način pokazali, koliko znanja so pridobili, obenem pa so ponovili ključne izraze in strukture na igriv in motivacijski način. V zaključnem delu ure so učenci delili svoje najlepše spomine na šolsko leto, kaj so se novega naučili in kaj jim je bilo pri pouku še posebej všeč. S tem so simbolično zaokrožili šolsko leto in poudarili napredek, ki so ga učenci dosegli. (9) Izvedli so sproščeno in reflektirano ponovitveno dejavnost. Učenci so se pogovorili o svojih vtisih s prireditve, opisali nastope, ki so jim bili najbolj všeč, ter izrazili svoja čustva ob zaključku šolskega leta. V nadaljevanju so skozi igro »Spomnim se...« obujali teme in besede, ki so jih spoznali čez leto. Vsak učenec je izbral eno temo ali besedo, ki se je še posebej spomni, jo predstavil ostalim in povedal, zakaj mu je ostala v spominu. Tako so simbolično in osebno obarvano zaokrožili učno leto ter spodbudili občutek dosežka in ponosa.

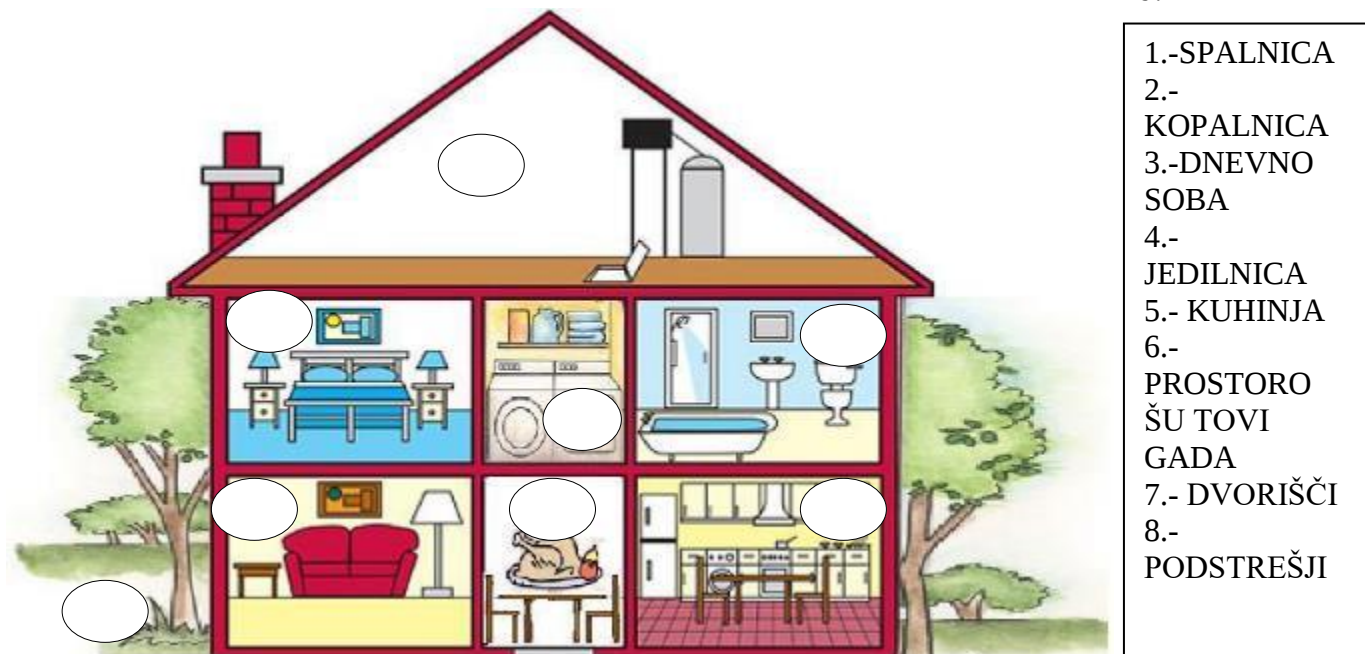

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Primer učnega lista v Dolenjski romščini

PROSTORI I OPREMU NU KHER

LAČE ŠUN SO MOTAVAVA. ŠTEVILKAHA ZAPISIN KON PROSTORO HILO KAJ.

NARISIN PU 3 STVARJA SO MEN KAJ HILE NU KHER.

@Kosec 2025

Primer učnega lista v Prekmurski romščini

UČNI LIST: PREBUJANJE NARAVE

1. POVEŽI BESEDE

KAŠ	(TRAVA)
ČAUR	(VETER)
BVDJAL	(DREVO)
BUKRETA	(SONCE)
ČIRIKLI	(PTICA)
KHAM	(CVETLICA)

2. DOPOLNI POVEDI Z USTREZNIMI BESEDAMI

IZBERI USTREZNO BESEDO IN DOPOLNI POVED.

1. SPOMLADI ZELENi _____ (KAŠ, ČAUR).
2. NA DREVESIH SO _____ (PAUTRA, ČAUR).
3. PO NEBU LETI _____ (ČIRIKLI, BVDJAL).
4. PIHA _____ (BVDJAL, KHAM).
5. NA NEBU SIJE _____ (KHAM, ČAUR).

3. KAJ SEM?

PREBERI OPIS IN NAPIŠI USTREZNO BESEDO V ROMSKEM JEZIKU.

1. SEM ZELEN, POKRIVAM TLA IN RASTEM SPOMLADI. KAJ SEM?

2. MOJE VEJE SE RAZTEZAJO VISOKO V NEBO, IMAM LISTE IN SPOMLADI OZELENIM. KAJ SEM? _____
3. LETIM PO NEBU IN ČIVKAM. KAJ SEM? _____
4. SEM RUMEN IN SIJEM NA NEBU. KAJ SEM? _____
5. KO ZAPIHA, ME LAHKO SLIŠIŠ, VČASIH ODPIHNEM LISTJE. KAJ SEM?

@Horvat 2025

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Hospitacije pri pouku v koledarskem letu 2025

Hospitacije v koledarskem letu 2025 niso bile izvedene. Načrtujejo se v prvi polovici koledarskega leta 2026.

Delo v šolskem letu 2024/2025 (september – december 2024)

Na obeh šolah se je v septembru začel izvajati pouk romščine v skladu z določili razpisa MVI za dopolnilni pouk maternih jezikov in kulture otrok drugih narodnosti.

V OŠ Metlika so ponovno prijavljene 3 skupine po 15 učencev: 1. razred, 2.-3. razred, 4.-7.razred, skupaj torej 45 učencev. Po starostnih skupinah so obravnavali naslednjo snov:

SEPTEMBER

1. razred: predstavitev (jezik in družba: učenci se med seboj spoznajo in naučijo osnovnih informacij drug o drugem v romskem jeziku, razumevanje navodil); barve (jezik in okolje: učenci prepoznajo in pravilno poimenujejo osnovne barve v romskem jeziku); levo-desno (jezik in okolje: učenci spoznajo in utrdijo razliko med levo in desno ter se učijo pravilne orientacije pri vsakdanjih dejavnostih); zgoraj-spodaj-levo-desno (jezik in okolje: učenci v romskem jeziku uporabljajo besede zgoraj, spodaj, levo in desno v kontekstu prevoznih sredstev); prevozna sredstva (jezik in družba: učenci spoznavajo prevozna sredstva in razvijajo svoje jezikovne veščine v romskem jeziku).

2.-3. razred: uvodna ura (predstavitev dela); sorodne hladne in tople barve (jezik in okolje: učenci se naučijo, katere barve se mešajo, da dobimo nove odtenke, in razumejo koncept sorodnih, nasprotnih ter toplih in hladnih barv); spodaj-zgoraj-levo-desno (jezik in okolje: učenci spoznajo in vadijo pojme zgoraj, spodaj, levo in desno v romskem jeziku ter jih znajo uporabiti pri gibanju in risanju); števila do 20 oziroma 100 (jezik in matematika: učenci se naučijo poimenovati in šteti števila do 20 (2. razred) oziroma do 100 (3. razred) v romskem jeziku, jih razvrščati ter prepoznati znake >, < in =).

4.-7.razred: uvodna ura (predstavitev dela); orientacija v prostoru (jezik in okolje: učenci se naučijo prepoznavati in uporabljati pojme zgoraj, spodaj, levo, desno, spredaj in zadaj v romskem jeziku ter se orientirati v prostoru); pošteevanka (jezik in matematika: učenci s pomočjo nalog in didaktičnih iger usvajajo in utrjujejo pošteevanko ter večkratnike števil).

OKTOBER

1. razred: skupine in množice (jezik, svet in matematika: učenci znajo razvrstiti predmete in ljudi v skupine oziroma množice glede na skupne lastnosti in to ustno povedati v romskem jeziku); zlogovanje (jezik); začetni zlog v besedi (jezik); dom nekoč in danes (jezik, okolje in družba: učenci spoznajo značilnosti kraja Metlike v romskem jeziku ter razumejo pomen ohranjanja kulturne dediščine), Ela Peroci: Muca Copatarica (jezik, svet in literatura: Učenci poslušajo in doživljajo pravljico, prepoznajo književne osebe in dogajanje ter razmišljajo o pomenu reda in skrbi za svoje stvari ter se izrazijo v romskem jeziku); končni zlog v besedi (jezik); naša šola in šolski prostori (jezik, okolje in družba: učenci spoznajo šolske prostore, zaposlene in šolska pravila); gozd (jezik in narava: učenci v romskem jeziku spoznajo gozdne plodove in rastline); jesen (jezik in narava: učenci spoznajo glavne značilnosti jeseni v romskem jeziku).

2.-3. razred: meseci v letu (jezik in svet: učenci v romskem jeziku spoznajo imena mesecev, razumejo njihov vrstni red v letu ter jih znajo pravilno poimenovati in uporabiti v pogovoru); seštevanje in odštevanje z manjkajočim številom (jezik in matematika: učenci utrjujejo računanje do 20 ter v računih iščejo manjkajoče število, ustno pojasnijo svoj postopek in uporabljajo ustrezne matematične izraze); glasovi, zlogovanje, dolžina besed (jezik); tedni v mesecu (jezik in svet: učenci razumejo, da mesec sestavlja več tednov, poznajo število dni v tednu, znajo razporediti dni v tedne ter o tem govorijo v slovenskem in romskem jeziku); jesen (jezik in narava: učenci spoznajo glavne značilnosti jeseni in razširijo besedni zaklad v romskem jeziku).

4.-7.razred: kulturna dediščina (jezik in družba: učenci spoznajo pomen kulturne dediščine, zlasti značilne slovenske stavbne elemente, in razumejo, zakaj je pomembno ohranjati tradicijo); opis predmeta (jezik in svet); voda – vir življenja (jezik, narava in okolje: učenci spoznajo pomen vode za življenje, razumejo njen naravni krogotok, razvijajo odgovoren odnos do narave in se izražajo v romskem jeziku); oblike vode na zemlji (jezik in okolje: učence v romskem jeziku seznanjam z agregatnimi stanji vode in njihovimi lastnostmi ter jih učim razločevati zgoščanje in izhlapevanje oziroma izparevanje); geometrijski liki in telesa (jezik in svet, matematika: učenci spoznajo in razumejo razliko med geometrijskimi liki in telesi ter se naučijo prepoznavati in poimenovati v romskem jeziku osnovne geometrijske like in telesa); pestra in uravnotežena prehrana (jezik in narava: učenci v romskem jeziku razumejo pomen pestre in uravnotežene prehrane).

NOVEMBER IN DECEMBER:

1. razred: pravljica Bogata in uboga sestra (jezik in literatura: učenci znajo v romskem jeziku obnoviti glavni potek pravljice ter s svojimi besedami povzeti najpomembnejše dogodke in sporočilo zgodbe);

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

jesen (jezik, okolje in narava: učenci spoznavajo glavne značilnosti jeseni in ob tem razširjajo svoj besedni zaklad v romskem jeziku); kje je? – v, na, pod, za pred (jezik, okolje: učenci se naučijo pravilno uporabljati predloge v stavkih romskega jezika in razvijajo razumevanje prostorskih odnosov z uporabo predmetov iz svojega okolja); Miklavž (jezik in družba: učenci spoznajo zgodbo o Miklavžu, njegove vrednote in tradicijo praznovanja); zima (jezik, narava in okolje: učenci ob slikah in igrah prepoznajo značilnosti zime in tvorijo povedi v romskem jeziku); iskanje razlik (jezik, narava in okolje: učenec razvija sposobnost natančnega opazovanja in prepoznavanja razlik med predmeti ter te razlike v romskem jeziku jasno opiše); božič (jezik in družba: učenci razvijajo ustvarjalnost, fino-motoriko in sodelovanje ter v romskem jeziku izražajo praznične vrednote in prijateljstvo).

2.-3. razred: jesen (jezik, okolje in narava: učenci spoznavajo glavne značilnosti jeseni in ob tem razširjajo svoj besedni zaklad v romskem jeziku); simetrija (jezik, okolje, narava, matematika: učenec prepozna, poišče in naredi simetrične oblike ter jih zna opisati v romskem jeziku); kje je? – v, na, pod, za pred, med, zgoraj, spodaj, levo, desno (jezik, okolje: učenci utrjujejo rabo prostorskih predlogov v povedih romskega jezika ter razvijajo sposobnost natančnega opazovanja in opisovanja položajev predmetov v prostoru. Ob tem spoznavajo tudi izraze za smer in lego – *levo* in *desno*); zima (jezik, narava in okolje: učenci ob slikah in igrah prepoznajo značilnosti zime in tvorijo povedi v romskem jeziku); zimski športi (jezik narava in družba: učenci spoznavajo različne zimske aktivnosti in športne igre, širijo besedišče v romskem jeziku ter razvijajo sposobnost opisovanja zimskih dejavnosti); božič (jezik in družba: učenci spoznajo običaje in simboliko božiča ter razvijajo sposobnost opazovanja, pripovedovanja in ustvarjanja).

4.-7.razred: deli celote (jezik, okolje, matematika: učenci prepoznajo, ali je celota razdeljena na enake dele ali ne, del pa poimenujejo z besedo v romskem jeziku ter ga označijo); kombinatorika (jezik in matematika: učenci spoznajo osnovne principe kombinatorike in se naučijo, kako izračunati število različnih kombinacij pri izbiri predmetov); zimsko vreme in oblačila (jezik, narava in okolje: učenci spoznajo različna zimska oblačila, vremenske pojave pozimi in pomen primerne oblačenja za ohranjanje zdravja); ulomki (jezik in matematika: učenci spoznajo pojem ulomka, pomen števec in imenovalc ter se naučijo prepoznavati, zapisovati in primerjati ulomke); dan samostojnosti in enotnosti (jezik in družba: učenci spoznavajo ključne dogodke osamosvojitve Slovenije ter pomen slovenskih simbolov, kot so zastava, grb in himna).

Delo na OŠ Metlika je zaradi predane izvajalke kljub obilici dela (3 skupine!) na zelo visokem nivoju. Ob tako obsežnem delu bi težko pričakovali še izboljšave, kljub temu, da obstaja prostor tudi za to. Predvsem se zdi problematična slabša diferenciacija dela v najstarejši

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

skupini (3.-7.razred). Obenem je potrebno povedati, da se pri tej skupini daje prednost tematikam, s katerimi imajo otroci v šoli tudi sicer največ težav, tj. matematika, katere teme prevladujejo. Čeprav razumemo izbor tematike oz. motivacijo pri tem, pa se na trenutke zdi, da gre v primeru starejše skupine za dopolnilni pouk (matematike) v romskem jeziku in ne za poučevanje maternega jezika in kulture. Dejstvo je, da bi bil za romske otroke pouk vseh predmetov v njihovem prvem jeziku v skladu z evropsko politiko »enakih možnosti v izobraževanju in posledično, v skladu s človekovimi pravicami« (Halwachs 2012, 249).

V Črenšovcih je v šolskem letu 2025/26 ponovno oblikovana skupina otrok 10 otrok, od 1.-3. razreda.

V septembru, oktobru in novembru so obdelali naslednjo snov: ponovijo barve (poimenovanja barv v romskem jeziku, UL poskušajo zapisati poimenovanje barve, pregledajo in popravijo s pravilnim zapisom, pogovorijo se o različnih tonih (svetlo, temno) ter o kontrastih (črno, belo)), ponovijo števila do 10 (učenci štejejo do 10 v slovenskem, nato v romskem jeziku, vadijo štetje navzdol v obeh jezikih, samostojno na UL zapišejo števila v romskem jeziku, preverijo in zapišejo pravilno, pogovorijo se o poimenovanju števil, ugotavljajo podobno poimenovanje kot v slovenskem ali v katerem drugem jeziku, pobarvanka), števila do 20 (štejejo do 20 v slovenskem in romskem jeziku, vadijo šteti navzdol v obeh jezikih, samostojno na UL zapišejo poimenovanje števil v romskem jeziku, preverijo in zapišejo pravilno), seštevanje in odštevanje do 20 (pogovorijo se o računskih operacijah, poimenujejo plus + in minus -, preverijo kako se poimenuje v romskem jeziku, pogovarjajo se o tem, kaj pri določeni operaciji naredijo: kje dodajajo in kje odzemajo, kje potem ostane manj in kje dobijo več, UL glede na starost, skupaj preverijo rešitve in popravijo napake, v romskem jeziku), desetice (mlajši učenci ponovijo števila do 20, starejši pa štejejo do 100 po 10 v obeh jezikih, zapisujejo in poimenujejo, vaja). Jesen: sadje in zelenjava (okusi in barve, kje kaj raste, razvrščanje, poimenovanja v obeh jezikih, analiza besed, igre, grafo-motorika, UL), hrana (zakaj potrebujemo hrano, s čim se prehranjujemo ljudje in živali, jesenska opravila in pridelava in predelava hrane), živali jeseni (kako se živali pripravljajo, kaj jedo (jež, veverica, medved, ptiči), naša priprava na zimo (nabiranje, shranjevanje hrane)), kaj rad jem (učenci predstavijo svojo najljubšo jed, poimenovanje različnih jedi v romskem in slovenskem jeziku), okusi hrane (sladko, slano, kislo, grenko, razvrščanje, igra, poimenovanje v obeh jezikih). Pozdravljanje (družbene norme, pozdravi in njihova raba, pozdravi v romskem jeziku (*lacho dij, lahi rat*), ugotavljanje razlik z možnostmi v slovenskem jeziku), vljudnostni izrazi in ostale družbene norme (*parikeraf, le*, nagovarjanje starejših, vljudnost). Moja družina: družinski člani (predstavitev družine, opis), sorodstvena razmerja (sestra, brat, hčera, sin, oče, mati, starši, starši

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

staršev, babice in dedki, tete in strici, bratranci in sestrične. Poimenovanje v romščini in slovenščini, razlike, družinsko drevo). Moje telo (opis, fizični izgled, poimenovanje delov telesa v romskem in slovenskem jeziku, primerjava, zapis in vaja, razvrščanje). Jesenski čas: vreme (spremembe, dež, veter, megla, krajši dnevi, hladnejše jutro, oblačila, ki jih nosimo jeseni (dežni plašč, škornji, kapa), opazovanje skozi okno, slikanje in opis), meseci v jeseni (ponovitev mesecev, osredotočenje na jesenske mesece: september, oktober in november, dogajanje v naravi in družbi, koledar. Zimski čas: vreme (mrzlo je, sneži, piha veter, včasih je poledica in megla, sneg, led, snežinke, sonce, oblaki v romskem in slovenskem jeziku), oblačila (kapa, šal, rokavice, bunda) in dejavnosti (sankanje, kepanje, smučanje), dogajanje v naravi, zimskih praznikov in običajih (Miklavž, Božič, Novo leto), koledar, ustvarjanje, pripovedovanje, novoletne želje in glasba.

Izvajalko sem vzpodbudila k razširitvi programa z branjem in uvajanjem pisnega jezika v večji meri: lahko v obliki pravljic ali pa tudi spoznavanju drugačnih besedilnih zvrsti (npr. novičnikov ali vabil, napisanih v romščini).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Analiza napredovanja romskih otrok na OŠ Metlika v zadnjih šestih letih

	1.razred	2.razred	3.razred	4.razred	5.razred	6.razred	7.razred	8.razred	9.razred	skupaj
2019/20 vsi vpisani romski otroci	9	8	9	6	4	4	2	1	0	43
2019/20 romski otroci, ki napredujejo	5	3	6	6	1	3	1	1	0	26
2019/20 delež uspešnih romskih otrok	55,55556	37,5	66,66667	100	25	75	50	100	0	60,46512
2020/21 vsi vpisani romski otroci	11	11	5	7	9	3	4	2	1	53
2020/21 romski otroci, ki napredujejo	7	8	2	5	4	0	0	1	1	28
2020/21 delež uspešnih romskih otrok	63,63636	72,72727	40	71,42857	44,44444	0	0	50	100	52,83019
2021/22 vsi vpisani romski otroci	11	11	11	6	9	6	3	1	1	59
2021/22 romski otroci, ki napredujejo	5	6	4	5	3	0	0	0	1	24
2021/22 delež uspešnih romskih otrok	45,45455	54,54545	36,36364	83,33333	33,33333	0	0	0	100	40,67797
2021/22 romščina		6	5	1						12
2021/22 romščina in napredujejo		6	3	1						10
21/22 delež uspešnih, ki so imeli romščino		100	60	100						83,33333
2022/23 vsi vpisani romski otroci	11	8	11	5	9	8	0	0	0	52
2022/23 romski otroci, ki napredujejo	7	7	6	5	2	3	0	0	0	30
2022/23 delež uspešnih romskih otrok	63,63636	87,5	54,54545	100	22,22222	37,5	0	0	0	57,69231
2022/23 romščina		5	6	5						16
2022/23 romščina in napredujejo		5	3	5						13
22/23 delež uspešnih, ki so imeli romščino		100	50	100						81,25
2023/24 vsi vpisani romski otroci	12	10	12	7	9	6	3	0	0	59
2023/24 romski otroci, ki napredujejo	8	4	3	4	3	0	0	0	0	22
2023/24 delež uspešnih romskih otrok	66,66667	40	25	57,14286	33,33333	0	0	0	0	37,28814
2023/24 romščina	10	6	10	6	5	3	1			41
2023/24 romščina in napredujejo	7	2	4	4	3	0	0			20
23/24 delež uspešnih, ki so imeli romščino	70	33,33333	40	66,66667	60	0	0			48,78049
2024/25 vsi vpisani romski otroci	16	14	12	5	8	4	2	0	0	61
2024/25 romski otroci, ki napredujejo	8	8	11	4	3	3	0	0	0	37
2024/25 delež uspešnih romskih otrok	50	57,1429	91,6666	80	37,5	75	0	0	0	60,6066
2024/25 romščina	13	11	6	2	4	3	0			39
2024/25 romščina in napredujejo	5	8	5	1	3	2	0			24
2024/25 delež uspešnih, ki so imeli romščino	38,4615	72,7273	83,3333	50	75	66,6666	0			61,5385

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Analiza učinka poučevanja romščine opravljamo le na OŠ v Metliki zaradi večjega števila otrok, ki tam obiskujejo pouk romščine. V prvih dveh šolskih letih, uvajanja romščine (š.l. 21/22 in 22/23) je bil na šoli delež romskih otrok, ki so napredovali v naslednji razred sledeč: prvo leto slabih 41% in drugo leto slabih 58%. Med tistimi, ki pa so obenem obiskovali tudi dopolnilni pouk v romščini, pa v prvem letu dobrih 83% in v naslednjem letu dobrih 82%.

Ti spodbudni rezultati so verjetno prispevali k temu, da je bilo v šolskem letu 2023/24 ob menjavi vodstva šole predlagano, da se dopolnilni pouk predstavi vsem romskim učencem in njihovim staršem ter omogoči vključitev vsem zainteresiranim. Učenci so se številčno vpisali in po poročanju izvajalke dopolnilnega pouka le-tega tudi redno obiskovali. Vseeno je povečano število vpisanih učencev imelo za posledico več in bolj heterogene razrede. Po mnenju izvajalke so bili med njimi nekateri, ki so se vključili, ker so se v skupini dobro počutili in se lahko izražali v maternem jeziku, drugi so želeli pridobiti nova znanja, spet tretji pa so se zelo trudili in aktivno sodelovali, vendar imajo učne težave in posledično potrebujejo več časa za pomnjenje in utrjevanje snovi. Delo v večjih skupinah je tako predstavljalo izziv, saj gre za učence z različnimi učnimi zmožnostmi, pri katerih je potrebno prilagojeno poučevanje. Dopolnilni pouk je bil zato ves čas skrbno načrtovan in voden, aktivnosti so morale biti privlačne ter raznolike, pri čemer so se pogosto uporabljala slikovna gradiva. Priprava in izvedba takšnega pouka sta od izvajalke zahtevali veliko časa in energije. Dodaten izziv je predstavljala dolgotrajna odsotnost izvajalke zaradi zdravstvenih težav. Njena odsotnost se je odrazila tudi v splošni uspešnosti romskih učencev – prvič v zadnjih petih letih je delež uspešnih napredovanj v naslednji razred vseh romskih učencev na šoli padel na dobrih 37 %.

Menim, da je analiza dobro pokazala, kako nujno je kvalitetno delo z zainteresiranimi posamezniki; slednje se vedno obrestuje. Po drugi strani hitre in obširne spremembe ne morejo prinašati dobrih rezultatov, če obenem ne poskrbimo za primeren finančni ter za človeški kapital, torej za primerno število usposobljenih izvajalcev. Delo, ki se izvaja na projektih, ki vključujejo romske otroke in romski jezik, morajo izvajati usposobljeni in dobro motivirani pedagoški delavci, ki pa jih trenutno primanjkuje.

Vseeno je potrebno zaključiti, da je delež romskih otrok, ki napredujejo v naslednji razred vedno večji v skupini, ki obenem obiskuje tudi pouk romščine. Obenem ni možno izvesti tudi učinka pandemije covid-19 na rezultate. Saj so posledice opazne tudi na splošni populaciji (zmanjšanje gibalne sposobnosti, digitalnih odvisnosti in duševnih stisk (NIJZ 2021), ter bralne pismenosti (PIRLS 2024)), kaj šele na otrocih iz deprivilegiranih in manjšinskih skupnostih (za Rome glej Bešter in Pirc 2022).

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Podatki za šolsko leto 2024/2025 so pokazali trend navzgor v vseh razredih, razen v 1. razredu. Od 39 učencev, ki obiskujejo pouk romščine, jih je 24 uspešno napredovalo v višji razred, kar predstavlja 61,5 %. Najuspešnejši so bili učenci 3. razreda, kjer je od 6 učencev napredovalo 5 (83,3 % uspešnost). Sledijo jim učenci 5. razreda (75 %) in 2. razreda (72,7 %). Slabši rezultati prejšnjega leta, so se torej letos v višjih razredih korigirali močno navzgor. V višjih razredih (4., 5., 6.) so učenci ponavljali predvsem zaradi neuspeha pri dveh ali več predmetih. Obstajajo pa tudi primeri, ko otrok zaradi pogostega izostajanja ob koncu šolskega leta ostaja neocenjen pri večini predmetov, pa tudi primeri prešolanja v prilagojeni program OŠ Milke Šobar - Nataše Črnomelj. Izvajalka vseeno ugotavlja, da ima dopolnilni pouk pozitiven vpliv na šolsko uspešnost, še posebej pri učencih, ki ga redno obiskujejo.

Raziskovalno delo v koledarskem letu 2025

V obdobju od junija do avgusta je bilo opravljeno anketiranje staršev učencev, ki obiskujejo dopolnilni pouk romščine. Z anketo smo zbirali podatke o izkušnjah, mnenjih in zadovoljstvu staršev s poukom romščine in romske kulture (Zorčič 2025b).

Iz rezultatov je razvidno, da so romski starši zelo naklonjeni izvajanju pouka romščine in romske kulture v šoli, in sicer najbolj v obliki, kot se trenutno pri njih izvaja, to je kot dopolnilni pouk v okviru šole. Kljub majhnemu vzorcu – predvsem v Prekmurju – in dejstvu, da sta anketiranje opravili izvajalki pouka, kar bi lahko pomenilo pomanjkljivost ankete, so bili vanjo vključeni skoraj vsi starši otrok, ki obiskujejo evalvirani program. Posledično so podatki v delu ankete, ki ugotavljajo zadovoljstvo glede izvedbe takšnega programa poučevanja romskega jezika in kulture v okviru romske skupnosti, pomembni in reprezentativni. Izredno pomembna je ugotovitev, da starši ob zaupanju v izvajalko ta dodatni angažma z njihovimi otroki v šoli vidijo kot pozitivno pridobitev, kar je dober način za boljšo vključenost otrok k pouku in posledično boljšo učno uspešnost, na dolgi rok pa za izboljšanje odnosa do izobraževanja.

Rezultati ankete v delu rabe in odnosa do jezika kažejo na razliko med romskimi starši, predvsem pa razliko med obema jezikovnima skupnostma. Tako lahko iz podatkov

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

razberemo, da tisti, ki radi (čeprav občasno) romščino tudi berejo, jo raje tudi zapisujejo, tudi v digitalni komunikaciji, ter lažje vidijo napredek otrok pri drugem jeziku (Zorčič 2025a). Ti posamezniki verjetno v večji meri pozitivno vrednotijo vse jezike in jih vidijo kot pridobitev.

Vseeno se sociolingvistične razlike in drugačna realnost, ki jo živijo pripadniki obeh obravnavanih romskih jezikovnih skupnosti, kažejo tako v jezikovni zmožnosti in samozavesti govorcev kot tudi v razvitosti in dostopnosti jezikovnih virov za njihove uporabnike. Vse to se posledično odraža tudi v jezikovnem ponosu in izražanju identitete, pa tudi v revitalizacijskih vzgibih govorcev prestižnejšega izmed obeh obravnavanih romskih dialektov.

Jezikovna zmožnost in želja po razumevanju

Iz podatkov je razvidno, da skupnost v Beli krajini uporablja več romščine in skoraj nič slovenščine, medtem ko je slednja v Prekmurju prisotna tudi v družinah. Slednje odsevajo tudi ocene znanja romščine in slovenščine otrok, ki so jo podali pripadniki obeh jezikovnih skupnosti. V Beli krajini se tako nelagodnost zaradi neznanja oziroma slabšega znanja slovenščine kaže v večji želji staršev, da bi tudi učitelji znali osnove romskega jezika za lažjo komunikacijo z njihovimi otroki, medtem ko od romskih pomočnikov ne pričakujejo, da bi z otroki še več govorili v romščini. Obratno je stanje v Prekmurju, kjer je zavedanje staršev o znanju slovenščine na višji ravni in ne čutijo potrebe po večanju prisotnosti slovenščine, ampak romščine, torej se kaže nekakšna želja po revitalizaciji.

Revitalizacijski vzgibi

Revitalizacijski vzgibi se kažejo v odgovorih staršev iz Prekmurja. Gre za v povprečju večje strinjanje s trditvijo, da bi se vsi romski otroci morali učiti romščino. Prav tako bi si starši v Prekmurju v večji meri želeli, da bi romski pomočniki uporabljali več romščine z otroki, obenem pa je več takšnih staršev, ki jim ni pomembno, da bi učitelji poznali tudi osnove romskega jezika. Iz podatkov je razvidna tudi večja želja prekmurskih staršev po napredku otrok tako v romskem jeziku kakor tudi v poznavanju kulture, obenem pa je tudi

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

več staršev, ki bi si želeli nadgradnje poučevanja romskega jezika iz dopolnilnega pouka v šolski predmet.

Dostopnost jezikovnih virov in možnosti rabe

Dostopnost jezikovnih virov in možnost rabe romskega jezika je zagotovo v večji meri na voljo prekmurskim romskim govorcem, saj v njihovem dialektu obstaja več knjig, slovnice in drugih opisov jezika, pa tudi radijskih in televizijskih oddaj, v katerih lahko v večji meri slišimo prekmurski romski dialekt. Vse to povečuje prestižnost prekmurskega romskega dialekta. Posredno to lahko razberemo tudi iz odgovorov posameznih respondentov, ki občasno tudi berejo in si želijo (še) več knjig.

Jezikovna samozavest (ponos) in identiteta

Jezikovna samozavest (ponos) in identiteta se v večji meri kažeta pri govornikih dialekta iz Prekmurja, ki ob boljših socialno-ekonomskih izhodiščih in jezikovni samozavesti lažje izražajo tako lastno identiteto in kulturo kakor tudi revitalizacijske želje oziroma željo po ohranitvi jezika za prihodnje generacije.

Zadovoljstvo s poukom

Izredno pomembna ugotovitev je zaupanje staršev do izvajalk pouka in odobravanje oblike izvedbe. S to obliko so še posebej zadovoljni v Beli krajini, kjer starši ob zaupanju v izvajalko ta dodatni angažma z njihovimi otroki v šoli vidijo kot pozitivno pridobitev. Obenem izvajalka, tudi sama pripadnica romske skupnosti, služi kot dober zgled – predvsem za dekleta. Vse to je dober način za boljšo vključenost otrok k pouku in posledično boljšo učno uspešnost, na dolgi rok pa za izboljšanje odnosa do izobraževanja.

Rezultati ankete v delu rabe in odnosa do jezika kažejo na razliko med posamezniki, predvsem pa razliko med obema jezikovnima skupnostma, prekmursko in dolensko. Sociolingvistične razlike in drugačna realnost, ki jo živijo pripadniki obeh obravnavanih romskih jezikovnih skupnosti, se kažejo tako v jezikovni zmožnosti in samozavesti govorcev

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

kot tudi v razvitosti in dostopnosti jezikovnih virov za njihove uporabnike. Vse to se posledično odraža še v jezikovnem ponosu in izražanju identitete, pa tudi v revitalizacijskih vzgibih govorcev prestižnejšega izmed obeh obravnavanih romskih dialektov. Več v prispevku, objavljenim v monografiji *Raznolikost v raziskovanju etničnosti : izbrani pogledi IV* (Zorčič 2025b).

Zaključek letnega poročila in načrtovana realizacija za naprej

Naloge in aktivnosti so potekale v skladu z načrtovano realizacijo za leto 2025: uspešno je bilo izvedeno strokovno srečanje učiteljic dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture otrok drugih narodnosti z naslovom *Igra pri jezikovnem pouku (Izr. prof. dr. Meta Lah)*. Izvedbo strokovnega srečanja načrtujemo tudi v prihodnjem letu 2026.

Pilotno uvajanje romščine kot dopolnilnega pouka maternega jezika in kulture poteka v obeh največjih »avtohtonih« romskih narečjih v Sloveniji. V Prekmurju pouk obiskuje manjša skupina, kjer je glavni poudarek ohranjanje jezika in kulture, saj otroci po večini bolje razumejo in govorijo slovenski jezik, medtem ko se romski v družinah (predvsem pri mladih) opušča. Pouk je zato namenjen spoznavanju romskega jezika ob sočasnem opismenjevanju. V Beli Krajini je položaj romskega jezika drugačen: jezik je še močno prisoten v privatnem in družinskem krogu ter predstavlja večini otrok prvi jezik. Pouk je zato v večji meri načrtovan kot podajanje učne snovi v romščini, kar v prvem triletju v večji meri poteka kot medpredmetno učenje jezika, matematike in okolja. Ker se v Prekmurju med poukom uporabljata oba jezika, lahko že v času ure poteka metajezikovno analiza in primerjava obeh jezikov skupaj z otroki. V Metliki je to mogoče v manjši meri, saj je ura namenjena poglobljenemu usvajanju učne vsebine v romščini, kar ima za posledico večanje enciklopedičnega znanja. Metajezikovno analizo bi v tem primeru morali uporabljati romski pomočniki pri individualni učni pomoči. Takrat je treba pokazati na razlike in sorodnosti med jezikoma in njuni rabi, da otroci lažje strukturirajo svoje jezikovne znanje obeh jezikov.

Ponovno smo naredili analizo napredovanja romskih otrok v naslednji razred glede na to, če obiskujejo romščino ali ne. Po slabšem rezultatu v letu 2024/2025, ki so bili posledica prepleta različnih dejavnikov (razširitev obsega otrok ter posledično slabša kvaliteta dela v

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

večjih in bolj nehomogenih skupinah, kjer se je kar naenkrat znašlo več otrok z manj interesa, izredna obremenitev izvajalke pouka, ki je ob tem imela še zdravstvene probleme, zamični vpliv posledic pandemije covid-19) so podatki za šolsko leto 2024/2025 so pokazali močan trend navzgor v vseh razredih, razen v 1. razredu. Vseeno ugotavljamo, da ima dopolnilni pouk pozitiven vpliv na šolsko uspešnost, še posebej pri učencih, ki ga redno obiskujejo.

Zaradi želje po razširitvi programa se je začelo rekrutiranje novih šol za izvajanje romščine. Po pregledu vpisanih romskih otrok in omejitve na Dolenjsko regijo, smo povpraševanje poslali na naslednje osnovne šole: OŠ STARA CERKEV, OŠ ZBORA ODPOSLANCEV, OŠ BRŠLJIN, OŠ ŠMIHEL, OŠ OB RINŽI, OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM, OŠ DRSKA, OŠ ŠENTJERNEJ, OŠ ŠKOCJAN, OŠ RIBNICA, OŠ SEMIČ, OŠ TREBNJE, OŠ TIŠINA. Na žalost je bil odziv precej medel, vseeno pa je prispela pošta o zanimanju za program iz štirih šol (OŠ Trebnje, OŠ Dr. Franceta Prešerna Ribnica, OŠ Stara Cerkev, OŠ Bršljin. Načrtovan je prvi Zoom sestanek z vsemi prijavljenimi šolami.

Viri in literatura

Bešter, R., Pirc, J. (2020). "Impact of Remote Learning during the Covid-19 Lockdown on Roma Pupils in Slovenia" *Treatises and Documents, Journal of Ethnic Studies / Razprave in Gradivo, Revija za narodnostna vprašanja*, vol. 85, no. 85, Institute for Ethnic Studies, 2020, pp. 139-164.

<https://doi.org/10.36144/rig85.dec20.139-164>

Halwachs, D. (2012). Romani Teaching: Some General Considerations Based on Model Cases. *European Yearbook of Minority Issues*, 9, 249–269. <https://doi.org/10.1163/22116117-90000170>

Halwachs, D. NIJZ 2021, *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanimi vedenji med mladostniki v času pandemije covid-19*. <https://nijz.si/publikacije/neenakosti-v-zdravju-in-z-zdravjem-povezanimi-vedenji-med-mladostniki-v-casu-pandemije-covida-19/> (dostop 29.1.2026).

PIRLS 2024, *Covid-19 in bralna pismenost (PIRLS 2021)*. <https://pirls.splet.arnes.si/2024/12/27/covid-19-in-bralna-pismenost-pirls-2021/> (dostop 29.1.2026).

SLOFIT 2020, *Upad gibalne učinkovitosti in naraščanje debelosti slovenskih otrok po razglasitvi epidemije covid-19*. https://www.slofit.org/Portals/0/Clanki/COVID-19_razvoj_otrok.pdf?ver=2020-09-24-105108-370 (dostop 29.1.2026).

Zorčič, S., 2025a. *Izkušnje in mnenja staršev o pouku romščine in romske kulture*. [Podatkovna zbirka]. Zenodo, <https://doi.org/10.5281/zenodo.17713887>

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Zorčič, S., 2025b. Izkušnje in mnenja staršev o pouku romščine in romske kulture. V: PIRC, J., in SORGO, L. (urednika). *Raznolikost v raziskovanju etničnosti : izbrani pogledi IV*, 361–385. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja. https://doi.org/10.69070/2026_15